

МІНІСТЕРСТВО НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ

**X Міжнародної
науково-практичної конференції
«Пожежна безпека – 2011»**

Харків – 2011

УДК 614.8

Пожежна безпека – 2011: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, 17-18 листопада 2011р. – Харків: НУЦЗ України, 2011. – 372 с.

Матеріали містять тези доповідей, які виголошувались на X Міжнародній науково-практичній конференції «Пожежна безпека – 2011».

У збірнику розглядаються аспекти вдосконалення пожежної безпеки держави.

Матеріали розраховані на інженерно-технічних працівників МНС України, науково-педагогічний склад, ад'юнктів, слухачів, студентів і курсантів навчальних закладів МНС України.

СКЛАД ОРГКОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

САДКОВИЙ
Володимир Петрович ректор НУЦЗ України, кандидат психологічних наук, професор

Заступники голови:

АНДРОНОВ
Володимир Анатолійович проректор з наукової роботи НУЦЗ України, доктор технічних наук, професор

ЄВСЮКОВ
Олександр Петрович начальник УкрНДІЦЗ, кандидат психологічних наук

КОВАЛИШИН
Василь Васильович проректор з науково-дослідної роботи ЛДУ БЖД, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

ТИЩЕНКО
Ігор Юрійович перший проректор з навчальної та методичної роботи АПБ ім. Героїв Чорнобиля, кандидат історичних наук, доцент

Члени оргкомітету:

БУЛГАКОВ
Юрій Федорович проректор з науково-педагогічної роботи ДонНТУ, доктор технічних наук, професор

ЗВЯГЛИНСЬКИЙ
Томас голова Польської головної школи Міжнародної співпраці протипожежної служби

КАРІМОВ
Махмадсаїд Карімович начальник Головного управління Державної протипожежної служби МВС Республіки Таджикистан

ОДАРЮК
Павло Васильович начальник Головного управління МНС в Харківській області, кандидат технічних наук, доцент

ОСМАНОВ
Хикмет Сабір огли начальник відділу Головного управління з кадрової політики МНС Азербайджанської республіки

ПОЛЕВОДА
Іван Іванович начальник КП МНС Республіки Білорусь, кандидат технічних наук, доцент

РОЙТЕР
Мартін лектор Німецької служби академічних обмінів

РОСОХА
Володимир Омелянович начальник Головного управління з питань НС при ХОДА, кандидат психологічних наук, професор

Т.М. Ковалевська
Національний університет цивільного захисту України

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ПОТЕРПІЛИХ ТА ЇХ ПРЕДСТАВНИКІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ДІЗНАННЯ ПО СПРАВАМ ПРО ПОЖЕЖІ

Конституцією України передбачено обов'язок держави утверджувати і забезпечувати права та свободи кожної людини.

Актуальною проблемою в діяльності органів дізнання системи МНС України є правильне застосування норм кримінально-процесуального права під час визнання особи в якості потерпілого. Значна кількість помилок, невідповідність прийнятих рішень нормам діючого законодавства створює необхідність деталізації процедури визнання особи потерпілим на цій стадії кримінального процесу.

Відповідно до ч. 2 ст. 49 Кримінально-процесуального кодексу України особа, якій злочином заподіяно моральну, фізичну або майнову шкоду, набуває передбачених законом прав учасника процесу лише після визнання її потерпілим. Визнання особи потерпілим у справі або відмова в цьому мають бути процесуально оформлені постановою органу дізнання або досудового слідства.

Дізнавачам системи МНС України під час проведення дізнання у справах про пожежі і порушення правил пожежної безпеки необхідно з'ясувати, яку конкретно шкоду заподіяно потерпілому злочином (моральну, фізичну чи майнову) і зазначити це в постанові.

Якщо хтось із осіб не визнаний потерпілим на стадії дізнання і досудового слідства, за наявності відповідного клопотання суддя своєю постановою має визнати таку особу потерпілим, повідомити їй про це та надати можливість ознайомитися з матеріалами справи. Таке ж рішення він постановляє і тоді, коли є необхідність замінити особу, яка необґрунтовано була визнана потерпілим, представником потерпілого, цивільним позивачем, на належну.

У випадках, коли визнання особи потерпілим може призвести до збільшення обсягу обвинувачення підсудного або зміни кримінально-правової кваліфікації діяння, суддя чи суд із дотриманням вимог ст. 246 або ст. 281 КПК України має повернути справу на додаткове розслідування.

Таке ж рішення суддя чи суд повинен прийняти і в тому разі, коли органи дізнання системи МНС України істотно обмежили законні права потерпілого (наприклад, обирати представника, порушувати клопотання, заявляти відводи, подавати докази, знайомитися з усіма матеріалами справи тощо) і поновити ці права на стадії судового розгляду справи неможливо.

У справах, внаслідок яких сталася смерть потерпілого, права, передбачені частинами 3 і 4 ст. 49 КПК, мають його близькі родичі. Оскільки п. 11 ст. 32 КПК України містить вичерпний перелік таких родичів (ними є батьки, один із подружжя, діти, рідні брати і сестри, дід, баба, внуки), посадові особи органів дізнання системи МНС України не вправі визнавати потерпілими у цих справах інших осіб.

Якщо надання зазначених прав вимагають декілька осіб із числа близьких родичів особи, якій було заподіяно смерть, усі вони можуть бути визнані потерпілими.

Особа, якій заподіяно шкоду і яка пред'явила вимогу про її відшкодування, визнається одночасно потерпілим та цивільним позивачем. Їй забезпечуються всі передбачені законом права як потерпілого, так і цивільного позивача.

У разі, коли потерпілим визнано неповнолітню або недієздатну особу, орган дізнання системи МНС України забезпечує участь у справі законного представника цієї особи, який має захищати її права й охоронювані законом інтереси; при цьому згода такого потерпілого на участь у справі законного представника не потрібна. Після досягнення потерпілим 18-річного віку функції законного представника припиняються, але останній може брати участь у справі як представник потерпілого (ст. 52 КПК України).

Відповідно до п. 10 ст. 32 КПК України законними представниками неповнолітніх чи недієздатних потерпілих можуть бути лише батьки (усиновлювачі), опікуни, піклувальники або представники установ та організацій, під опікою чи піклуванням яких перебувають ці потерпілі. Органи дізнання системи МНС України не вправі допускати інших осіб до участі у справі як законних представників таких потерпілих.

За відсутності у неповнолітнього потерпілого батьків або інших законних представників ці органи зобов'язаний забезпечити участь у справі представника потерпілого із числа осіб, зазначених у ст. 52 КПК України.

Представником потерпілого при провадженні у кримінальній справі може бути адвокат, законний представник, близький родич або інша особа, допущена до участі у справі за постановою дізнавача. Представник, повноваження якого засвідчуються відповідним дорученням, користується тими ж правами, що й потерпілий, і може діяти як поряд з останнім, так і замість нього.

Повнолітній дієздатний потерпілий вправі у будь-який момент відмовитись від представника і продовжити захищати свої інтереси самостійно.

Відповідно до ст. 63 КПК України особа, яка допитана або підлягає допиту як свідок у справі, не може бути представником потерпілого. В такому випадку суд зобов'язаний повнолітньому дієздатному потерпілому роз'яснити право обрати іншого представника з числа осіб, перелічених у ст. 52 КПК України, а неповнолітньому чи недієздатному - забезпечити участь представника.

Потерпілий, що не володіє мовою, якою провадиться судочинство, вправі надавати пояснення в ході проведення дізнання рідною мовою, а за необхідності - користуватися безкоштовною допомогою перекладача.

Під час допиту потерпілого не повинні ставитися запитання, які принижують його честь і гідність, ображають його самого чи близьких йому осіб, а також запитання щодо обставин особистого характеру, що не стосуються справи.

Втручання у діяльність представника потерпілого, погроза, насильство, посягання на його здоров'я та життя, а також умисне знищення або пошкодження його майна тягнуть кримінальну відповідальність за статтями 397-400 Кримінального кодексу України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кримінально-процесуальний кодекс України.
2. Кримінальний кодекс України.
3. Про практику застосування судами законодавства, яким передбачені права потерпілих від злочинів. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 2 липня 2004 р. № 13.

<i>Ковалевська Т.М.</i> Забезпечення прав потерпілих та їх представників під час проведення дізнання по справам про пожежі.....	40
<i>Кулешов М.М.</i> Оцінка якості управлінських рішень по удосконаленню діяльності органів і підрозділів МНС України.....	42
<i>Кучеренко О.Ф.</i> Унормування законодавчої бази української термінології сфери цивільного захисту.....	44
<i>Левтєров О.А., Тютюник В.В., Шевченко Р.І.</i> До питання техніко-економічного обґрунтування вибору засобів пожежної безпеки за критерієм «ефективність – інтегральна ціна».....	46
<i>Луценко Т.О.</i> Окремі питання адміністративної відповідальності за порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки.....	48
<i>Михайлова А.В., Климась Р.В.</i> Основні положення порядку визначення рівня ризику щодо пожежної безпеки для розподілу об'єктів суб'єктів господарювання.....	49
<i>Приходько Р.В.</i> Організаційна структура органів державного управління в сфері захисту населення і територій від наслідків масштабних пожеж та надзвичайних ситуацій різного характеру.....	51
<i>Рашкевич С.А.</i> Проблема нормування технічних і кадрових ресурсів підрозділів пожежно-рятувальної служби України.....	53
<i>Роутер М., Острроверх О.А.</i> Принципы международного сотрудничества Министерства чрезвычайных ситуаций Украины и Федерального Министерства внутренних дел ФРГ.....	55
<i>Росоха В.О., Rogozin A.C., Хоменко В.С.</i> Оптимізація розміщення засобів пожежегасіння на складах та базах зберігання боєприпасів.....	56
<i>Рябинин И.Н.</i> Комплексное исследование зажигательных устройств с функцией дистанционного управления.....	58
<i>Саміло А.В., Повстин О.В.</i> Нормативно-правове регулювання діяльності органів дізнання МНС України.....	60
<i>Сергієнко М.Г., Кривулькін І.М.</i> Механізми управління в обласному (регіональному) страховому фонді документації України.....	62
<i>Сирих В.М., Тарахно О.В.</i> Можливість застосування параметру висоти полум'я при експертному дослідженні пожеж.....	64
<i>Соболь О.М., Комяк В.М., Комяк В.В.</i> Алгоритм визначення раціональної кількості та місць розташування АПД-2 «Дельфін» для протипожежного захисту міста.....	66
<i>Станіславчук О.В., Горностаї О.Б., Семенюк П.В.</i> Системи моментальної оцінки небезпеки пожежегасіння.....	68
<i>Аверіна Ю.Є., Третьяков О.В.</i> Кількісна система оцінки пожежної безпеки.....	70
<i>Харчук А.І., Купчак М.Я.</i> Проблеми нормативно-правового регулювання безпеки життєдіяльності.....	72
<i>Ющенко Ю.Н., Мамаев В.В., Дикенштейн И.Ф., Яковлева Н.С.</i> Совершенствование нормативных требований пожарной безопасности на предприятиях угольной отрасли.....	74

Секція 2. Пожежна безпека будівництва та технологічних процесів виробництв

<i>Баранник Є.Я.</i> Ізольований блискавкозахист.....	76
<i>Башинський О.І., Позняк О.Р., Пелешко М.З.</i> Жаростійкі матеріали для підвищення пожежної безпеки об'єктів будівництва.....	78